

terme de Sant Felú de Llobregat» (1). Si hagués volgut repassa equivocacions en ma dita llista, hauria observat també lo nom VITRIDA, en lloc de VITRINA, Draparnaud, 1801. Jo procuraré que en successives notes no's repeteixin petites equivocacions que esdevenen greus al tractar-se de noms genèrics o específics.

Jo remercio desde aquest lloc a Mr. le Commandant Caziot ses atentes observacions i me felicito que aquesta ocasió me hagi procurat relació amb tan il·lustrat naturalista, tan útil avui per a tots els que'ns dediquem a una determinada branca de l'activitat humana.

JOAN ROSALS.

Barcelona, 22 Abril, 1914.

BIBLIOGRAFÍA

Algunes observacions sobre un treball del Dr. Pardillo; publicat en els "Arxius" del "Institut d'Estudis Catalans"

En el nombre II del present any dels «Arxius del Institut de Ciències», que's una de les seccions de l'«Institut d'Estudis Catalans», se publicà un treball del Dr. D. F. Pardillo, Catedràtic de la Facultat de Ciències d'aquesta Universitat, del quin creiem convenient fer-ne un petit estudi crític, pels motius que dirèm.

El treball és una traducció-resum del publicat l'any 1908 pel doctor W. Maier amb el títol de «Die kontaktzone des monte Tibidabo bei Barcelona»: realment no pot dir-se que sia *quasi desconegut a Catalunya*, aital estudi, com diu el Dr. Pardillo, puix havent-ne tingut coneixement per comunicació verbal del Dr. Calderón l'any 1909, en un treball que vareig publicar l'any següent 1910 sobre minerals de Catalunya en el Butlletí de nostre «Institució Catalana d'Història Natural», el cità varies vegades: emprò la veritat és que s'ha prestat un bon servei als aimants de la mineralogia y petrografia de nostra terra, amb la publicació d'aquesta traducció-resum, puix aixís se pot tenir un coneixement més complet de dit treball pels que no puguin obtenir l'original, o tenint-lo no'ls hi fos fàcil traduir-lo: i per axò és

(1) BUTLLETÍ I. C. d'H. N. Mars 1914.

més de sentir que s'hi notin algunes deficiències, considerant que n'hi ha de vera importància, perquè pot dir-se que'n les Ciències Naturals i per lo tant en la Geologia en general, s'està formant aquí el seu lèxic, ja que no existien en nostra llengua moltes de les paraules que's necessari utilitzar, i això fa que s'hagi d'anar amb més diligència i recel al introduir-les, procurà'n sien verament propies, a fi de no sentar mals precedents. I que això sia d'una importància capdal, ja ho deia l'any 1905 el nostre benivolgut consoci, el sabi Enginyer de mines don Lluís M. Vidal, en el séu pròlec al «Curs de Geologia aplicada a Catalunya» publicat pel mai prou plorat Mossèn Norbert Font i Sagué.

Doncs bé, entrant en matèria, veïem que al parlar dels elements d'algunes roques, cita l'*espinell*, que millor podria dir-se *espinella*, seguint el Dr. Calderón, vera autoritat en la matèria per tothom reconeguda; no havent-hi cap motiu per a que'ns sigulerissem amb aital canvi de gènere. Sempre s'usa la paraula *granet*, per a designar la roca que s'ha de dir indubtablement *granit*, perquè la radical de la paraula és aquesta i per lo tant deu conservar-se, com succeix en totes les llengües, dient-se en castellà, *granito*; en francès, *granite*; en alemany, *granit*; en anglès, *granite*, & y aixís ho feu sempre el Dr. Almera i Mossèn Font: advertint que aixís es vé a reconèixer indirectament en el mateix treball, al anomenar les roques de la família, podria dir-se d'aquella; es diu, «porfid *granitic*»; «apòfisis *granitiques*»; «*granitita*»; y no «porfid *granetic*»; «apòfisis *granetiques*»; «*granetita*».

A les darreries del treball (pàg. 148), es diu que unes de les roques estudiades tenen «fulles d'ortita de (color) *negre de peix*», color que ja es veu que no existeix; quan el color que realment presenta la ortita és el *negre de pega*. Aquest erro fa creure que l'ocorregut aquí és, que el Dr. Pardillo que no és català, ni fa molt temps que's entre nosaltres, traduiria el treball d'en Maier del alemany al castellà i encarregaria la traducció d'aquest al català a persona que demostrà posseir-lo molt bé, emprò sense coneixements mineralògics i petrogràfics, per lo que el *granito* castellà, prengué en la seva significació de *grà petit*, y per lo tant *granet*; y el color *negro de pez*, com que'n castellà *pez* s'usa més amb la significació de *peix*, que de *pega*, l'hi atribuï el primer significat; resultant un color que'ns recorda el d'una locució vulgar de nostra terra, usada quan bromejant se vol parlar d'un color que no existeix o no se sap quin és. Sols aixís s'explica que persona tan competent en mineralogia i petrografia, com és el doctor Pardillo, hagi pogut incórrer en aquets dos lapsus; puix com a tal, en

aquet cas, podèm considerar també el del *granet*, si bé havèm cregut convenient parlar-ne amb més detenció per lo dit al començament.

I és llàstima que això hagi pogut succeir, quan creïèm que sense inconvenient haguera pogut sortir el treball en castellà, puix en el mateix nombre se'n publiquen dos escrits en aital llengua; i aixís s'haguera evitat aquestes equivocacions. Veritat és que fins en el supòsit avans sentat, té certa disculpa l'autor, puix darrera d'ell, s'ha de suposar queda la persona encarregada per l'INSTITUT de la revisió i correcció dels treballs a publicar, indubtablement posseint els coneixement necessaris, per més que realment res, per exemple, tinga que veure la mineralogia i petrografia amb els insectes: i per lo tant, si no l'un l'altre, haguera pogut evitar surtissin en l'esmentat treball alguns altres erros, uns de concepte i altres materials, que units amb els avans citats, el fan desmereixer quelcòm. Aixís en la pàg 127, línea 21, es diu: «Ni la calor ni l'àcid clorhídric les altera, indicis de pertanyer a un mineral de ferro»; quan sapigut és, que's al revés, puix l'atac per l'àcid clorídric indicaria ser ferro; no sent creïble que sia erro del original, donat l'elemental de la cosa; i aixís es veu, com no podia menos de succeir, que en altres llocs determina el ferro per aquets caràcters. A la pàg. 124, línea 8, es llegeix: «son de mineral de ferro i no de grafit, com sembla a primera vista, puix en els punts més primis són transparents i desapareixen amb l'àcid clorhídric, per poc temps que's mantingni un alça de temperatura»: i en la 126, línea 28 «Aquestes se componen de mineral de ferro i grafit; el primer és palesa per l'àcid clorhídric».

En la mateixa pàg. 126, diu: «Essent inodor el material clorític, els nòduls constituïts per ell no haurien de tenir color»; es desprèn, doncs, del sentit de la frase que tindria que dir *inolor* i no *inodor*. També és troba *angita* per *augita* sempre: *hematitis* per *hematites*, i algú altre.

I no ho prengui a mal l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS el que m'hagi permès fer aquestes petites observacions, puix són filles del desig de que les seves publicacions surtin lo més perfecte possible, pel seu bon nom i el de Catalunya; apart de que'l silenci haguera pogut semblar assentiment i conformitat en coses que no poden tenir-lo.

L. TOMÁS.

Barcelona, Setembre de 1914.